

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/73/2024
Identifikačné číslo spisu:	6121255992
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6121255992.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. K., narodeného XX. X. XXXX, E., E. XX, právne zastúpeného advokátskou kanceláriou ALENA ZADÁKOVÁ - advokát s.r.o., Košice, Kováčska 32, IČO: 53209451, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Alena Zadáková, proti žalovanému A. K., narodenému XX. A. XXXX, E., V. S. XX, právne zastúpeného advokátom JUDr. Rastislavom Lenartom, Košice, Pollova 32, o zaplatenie 6.000 eur s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K2-10C/18/2021 (pôvodne na Okresnom súde Košice II pod č. k. 10C/18/2021-166), o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25. októbra 2023 č. k. 11Co/154/2022-215, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II - v súčasnosti Mestský súd Košice (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 07. júna 2022 č. k. 10C/18/2021-166 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 3.000 eur s 5 % ročným úrok z omeškania zo sumy 6.000 eur od 03. februára 2021 do 04. apríla 2022 a zo sumy 3.000 eur od 05. apríla 2022 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.) a žalobcovi proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 6 % (výrok III).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť mu sumu 3.000 eur s príslušenstvom titulom vydania bezdôvodného obohatenia a sumu 3.000 eur s príslušenstvom titulom zmluvnej pokuty, keďže mu žalovaný nevrátil preddavok (zálohu) na kúpnu cenu 3.000 eur, ktorý zaplatil v hotovosti pri podpise zmluvy o budúcej kúpnej zmluve (čl. III ods. 3 zmluvy o budúcej kúpnej zmluve). Túto kúpnu zmluvu strany medzi sebou v dohodnutej lehote neuzatvorili, čím zo strany žalovaného došlo k získaniu majetkového prospechu na jeho úkor. Žalovaný nezaplatil ani zmluvnú pokutu vo výške 3.000 eur, dohodnutú pre prípad porušenia

povinnosti uzatvoriť kúpnu zmluvu. Podľa žalobcu zodpovedal preddavok na kúpnu cenu zároveň výške provízie pre realitnú kanceláriu za sprostredkovanie uzatvorenia kúpnej zmluvy, ktorá také plnenie s poznámkou „záloha“ ako sprostredkovateľ aj prijala.

1.2. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových tvrdení strán, na ustálený skutkový stav aplikoval ustanovenia § 50a ods. 1 až 3, § 451 ods. 1 a 2, § 457, § 544 ods. 1 a 3 a § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie“). Súd prvej inštancie konštatoval dôvodnosť žaloby, keďže v čase jej podania mal žalobca nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému spočívajúceho v majetkovom prospechu (zaplatenej zálohe na kúpnu cenu) získanom plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, keďže k uzavretiu kúpnej zmluvy v dobe dohodnutej v zmluve o budúcej zmluve nedošlo. Súd prvej inštancie zároveň prihliadol na skutočnosť, že v priebehu konania bola žalobcovi suma poskytnutej zálohy na kúpnu cenu vrátená, v dôsledku čoho (splnenia dlhu) žalobu v tejto časti zamietol. V otázke nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty písomne dohodnutej pre prípad porušenia povinnosti uzavrieť realizačnú zmluvu do 15. decembra 2020, po predbežnom posúdení, či v danom prípade nešlo o situáciu podľa § 50a ods. 3 Občianskeho zákonníka, súd prvej inštancie skonštatoval dôvodnosť nároku žalobcu v tejto časti, keďže „žalovaný porušil svoju povinnosť zapísať chatu do 15. decembra 2020 na list vlastníctva tak, aby bola spôsobilým predmetom prevodu vlastníckeho práva ...“ Za omeškania žalovaného s plnením dlhu súd prvej inštancie aplikujúc § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznal žalobcovi úroky z omeškania v percentuálnej výške vyplývajúcej z § 3 ods. 1 vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Počiatok omeškania súd prvej inštancie v zmysle § 563 Občianskeho zákonníka odvodil od právnej skutočnosti doručenia výzvy na plnenie.

1.3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) dôvodiac väčším procesným úspechom žalobcu v spore.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. októbra 2023 č. k. 11Co/154/2022-215 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania potvrdil (výrok I) a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % (výrok II).

2.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku a v odôvodnení ťažiskovo konštatoval, že dôvody, na ktorých spočíva rozhodnutie súdu prvej inštancie, považuje za vecne správne a tiež úplné z hľadiska všetkých kľúčových otázok nastolených v priebehu konania pred súdom prvej inštancie procesnými stranami.

2.2. K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP odvolací súd uviedol, že po preskúmaní obsahu spisu a napadnutého rozsudku, tieto žalovaným uplatnené odvolacie dôvody nie sú v posudzovanom spore naplnené, keďže súd prvej inštancie úplne zistil skutkový stav veci, vzal do úvahy všetky skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, resp. vyšli počas konania najavo, neopomenul žiadnu skutočnosť, ktorá vyplynula z vykonaných dôkazov a z tvrdení strán a svedkov a vykonané dôkazy správne vyhodnotil vo vzťahu k predmetu konania. Zistený skutkový stav posúdil podľa správnych zákonných ustanovení, ktoré aj správne vyložil a vyvodil správne právne závery o právach a povinnostiach strán. Zároveň odvolací súd na skutkové zistenia a právne normy, ktoré použil súd prvej inštancie odkázal.

2.3. Žalovaný odvolacími námietkami nastolil predmet odvolacieho prieskumu - správnosť posúdenia otázky vzniku nárokov žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia a na zaplatenie zmluvnej pokuty. Podľa jeho názoru sa na danú vec malo aplikovať ustanovenie § 454 Občianskeho zákonníka, tvrdiac, že on zálohu na kúpnu cenu neprevzal, teda sa bezdôvodne neobohatil, že z dôvodu podstatnej zmeny okolností spočívajúcich v zistení, že predmetná chatka je postavená z časti na pozemku obce, jeho záväzok uzavrieť realizačnú zmluvu zanikol. Žalovaný mal tiež za to, že výška zmluvnej pokuty je neprimeraná.

2.4. K argumentácii žalovaného o potrebe aplikácie § 454 Občianskeho zákonníka, odvolací súd skonštatoval, že s touto jeho obranou sa dostatočne už vysporiadal súd prvej inštancie. Súd prvej inštancie podľa neho správne uzavrel, že v tomto prípade mal žalobca ako budúci kupujúci povinnosť

zaplatiť zálohu na kúpnu cenu (čo vylučuje možnosť aplikovať na vec § 454 Občianskeho zákonníka) s tým, že skutočnosť, že si túto sumu ponechal sprostredkovateľ na započítanie odmeny je bez relevancie, keďže takýto postup predpokladala samotná dohoda strán v čl. III ods. 3 in fine cit. zmluvy. Navyše v prípade aplikácie ustanovenia § 454 Občianskeho zákonníka ten, kto plnil záväzok iného, má právo požadovať neoprávnený majetkový prospech iba od toho, za koho plnil, a nie od toho, komu plnil.

2.5. K nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty, odvolací súd skonštatoval, že účelom zmluvnej pokuty je podľa § 544 a § 545 Občianskeho zákonníka donútiť dlžníka hrozbou majetkovej sankcie k riadnemu splneniu záväzku. V čl. VI. ods. 1 zmluvy o budúcej kúpnej zmluve si zmluvné strany pre prípad nesplnenia záväzku uzavrieť kúpnu zmluvu v lehote podľa zmluvy o budúcej kúpnej zmluve a/alebo chatka nebude zapísaná na dotknutom liste vlastníctva so súpisným číslom dohodli zmluvnú pokutu, ktorú je povinná zaplatiť tá zmluvná strana, ktorá porušila ustanovenia tejto zmluvy v prospech druhej zmluvnej strany vo výške 3.000 eur. Zmluvné strany zároveň vyhlásili, že jej výšku považujú za primeranú. Povinnosť uhradiť zmluvnú pokutu bola určená do 15 dní od vzniku nároku na zmluvnú pokutu (čl. VI. ods. 2 zmluvy o budúcej kúpnej zmluve). Žalovaný namietal zánik jeho záväzku na uzavretie konečnej zmluvy na základe toho, že samotná skutočnosť, že predmetná chatka je postavená na cudzom pozemku, je podstatnou zmenou okolností, kde priamo zákon predpokladá zánik záväzku, z ktorého dôvodu ho nemožno sankcionovať zmluvnou pokutou. V § 50a ods. 3 Občianskeho zákonníka zakotvil zákonodarca tzv. klauzulu „rebus sic stantibus“, podstatou ktorej je, že v definovaných prípadoch záväzok trvá, s výhradou, že okolnosti, z ktorých strany záväzku vychádzali pri jeho uzatváraní, sa do tej miery nezmenia, že tento skutkový stav bude viesť k zániku pôvodného záväzku. Záväzok teda trvá s „výhradou nezmenených pomerov“. Aj záväzok zo zmluvy o budúcej zmluve zanikne, ak dôjde k takej intenzite zmeny pôvodných skutkových či právnych okolností, že by nebolo spravodlivé trvať na uzatvorení budúcej (realizačnej či hlavnej) zmluvy. Existencia týchto okolností musí byť posudzovaná objektívne, nestačí teda zmena v oblasti „chcenia či nechcenia“ jednej zo zmluvných strán. Podľa ustáleného skutkového stavu súdom prvej inštancie nepochybne vyplynulo, že žalovaným namietaný skutkový a právny stav existoval už v čase pred podpisom zmluvy o budúcej zmluve, teda že nedošlo k zmene v okolnostiach, za ktorých účastníci zmluvu o budúcej kúpnej zmluve uzatvárali, spôsobilých vyvolať dôsledky vyplývajúce z § 50a ods. 3 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd v bode 25. rozhodnutia v tejto spojitosti podporne poukázal na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu ČR.

2.6. V otázke posúdenia primeranosti zmluvnej pokuty, odvolací súd skonštatoval, že medzi stranami došlo k uzavretiu dohody o zmluvnej pokute, ktorou bola zabezpečená hlavná povinnosť zmluvných strán, ktorá tvorí podstatnú náležitosť zmluvy o budúcej zmluve, uzavrieť kúpnu zmluvu v lehote podľa zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, predmetom ktorej mal byť prevod pozemku nachádzajúceho sa v k.ú. E. C., zapísaného liste vlastníctva č. XXXX ako parcela registra „C“, parc. č. XXX/XX - ostatná plocha o výmere 236 m² a murovanej chaty za kúpnu cenu 36.000 eur. Odvolací súd hodnotil primeranosť výšky zmluvnej pokuty v kontexte hodnoty a významu tejto zabezpečovanej hlavnej povinnosti, ktorej splnenie malo pre žalobcu zásadný význam a postoja žalovaného, ktorý nemal (stratil) záujem uzatvoriť hlavnú zmluvu za v zmluve o budúcej zmluve dohodnutých podmienok, pričom následne tieto nehnuteľnosti (po legalizácii chatky) predal tretej osobe. Pevne stanovenú zmluvnú pokutu vo výške 8,33% z hodnoty nehnuteľností, ktoré sa zaviazal žalovaný previesť na žalobcu, pri súčasnom zohľadnení vyššie uvedených okolností daného prípadu odvolací súd považoval za primeranú.

2.7. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) podal voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. b), c), f) a tiež z § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP.

3.1. Dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. b) CSP spočíva v tom, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu. Z dovolania vymedzenie dovolacieho dôvodu, resp. špecifikácia okolností, v ktorej takýto dovolací dôvod dovolateľ identifikoval, nevyplýva.

3.2. Dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. c) CSP spočíva v tom, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník. Ani v tomto prípade nie je z dovolania zrejmé vymedzenie predmetného dôvodu.

3.3. V spojitosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolateľ uviedol, že bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces, odvolací súd zjavne porušil kogentné procesné ustanovenia, že bolo porušené jeho právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, právo na zachovanie rovnosti strán sporu v konaní a tiež právo na konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae. Rozhodnutie odvolacieho súdu dovolateľ označil za nepreskúmateľné, vzhľadom na to, že sa odvolací súd nevysporiadal dostatočne zrozumiteľne s obsahom podaného odvolania, ako aj s odvolacími dôvodmi.

3.4. Pokiaľ ide o dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP, dovolateľ v dovolaní nesformuloval žiadnu právnu otázku a ani nijak bližšie dovolacie dôvody v zmysle uvedených dovolacích dôvodov nevymedzil. Konštatoval závažné hmotnoprávne pochybenia súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu.

3.5. Dovolateľ v závere dovolania dovolaciemu súdu navrhol, aby rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie, zrušil v celom rozsahu a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.6. V rámci dovolania dovolateľ zároveň podal návrh na odklad vykonateľnosti rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj rozsudku odvolacieho súdu.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie považuje za neprípustné a tiež za nedôvodné. Dovolateľ podľa žalobcu v dovolaní nenastolil žiadnu právne významnú otázku, ktorý by dovolací súd mal vyriešiť. Uviedol, že dovolateľ nevymedzil, ktorá zo strán sporu nemala procesnú subjektivitu v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. b) CSP. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. c) CSP žalobca uviedol, že dovolateľ dané ustanovenie nepochopil správne a pokiaľ ide o § 420 písm. f) CSP uviedol, že dovolateľ aj dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia odôvodnil len novým právnym posúdením predmetu sporu. Žalobca dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolanie odmietol a tiež, aby žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania vo výške 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu je daná právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti.

8. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (porov. napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

9. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428

CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), pri dovolaní, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. V posudzovanej veci dovolateľ v dovolaní uviedol, že dovolanie opiera o dovolacie dôvody podľa § 420 písm. b), c) a f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, ktorými je dovolací súd viazaný (§ 440 CSP).

Dovolanie podľa § 420 písm. b), c), f) CSP

11. Podľa § 420 písm. b), c) a f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chýb vymenovaných v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

13. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. b) CSP dovolateľ bližšie nevymedzil a ani neuviedol, v čom konkrétne spočíva vada zmätočnosti konania podľa § 420 písm. b) CSP (§ 431 ods. 2 CSP). Obsahom dovolacej argumentácie v tomto smere bolo zrejme namietanie z dovolania o nedostatku pasívnej legitímácie, keďže podľa dovolateľa „v konaní mal byť označený ako žalovaný aj druhý subjekt, konkrétne spoločnosť Marko Trade s.r.o., pričom by tu neobstál argument, že označenie žalovaného je v kompetencii žalobcu, pretože on ako žalovaný od žalobcu sumu 3.000 eur nikdy neprevzal ako zálohu na chatu v E. C.. Navyše pasívnu vecnú legitímáciu v konaní za spoločnosť Marco Reality s.r.o. - predtým Marko Trade s.r.o. potvrdila svedkyňa Ing. Z. E. tým, že sumu 3.000 eur vložila na účet žalobcu dňa 04. 04. 2022", ktorá námietka dovolací dôvod podľa § 420 písm. b) CSP nenapĺňa. Dôvod zmätočnosťnej vady uvedený v § 420 písm. b) CSP je daný vtedy, ak sa konanie viedlo s osobou, ktorá nemala spôsobilosť na práva a povinnosti, čo teoreticky prichádza do úvahy v prípadoch fyzickej osoby ešte nenarodenej, už zomrelej, s neexistujúcou právnickou osobou, príp. osobou už zriadenou, resp. založenou, ktorá však nemá spôsobilosť na práva a povinnosti, s výnimkou takej strany, ktorej procesnú subjektivitu priznáva zákon, ktoré skutočnosti dovolateľ netvrdil a z obsahu spisu ani nevyplývajú. Od procesnej subjektivity treba odlišovať tzv. vecnú legitímáciu strany - aktívnu či pasívnu, ktorá znamená hmotnoprávny vzťah strany sporu k prejednávanej veci. Vecná legitímácia a jej nedostatok je ale z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP právne bezvýznamná.

14. Obdobne to platí aj pre uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. c) CSP stanovený len pre prípad nedostatku spôsobilosti samostatne pred súdom konať ako strana sporu a nie pre namietanie nedostatku vecnej legitímácie strany sporu.

15. Žalovaný tiež namietal existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny

proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

18. V posudzovanej veci žalovaný namietaním porušenia Základných princípov CSP (čl. 5., 6., 8. a 17.) a nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia, všetko iba vo všeobecnej rovine, spája presvedčenie, že odvolací súd (svojím procesným postupom) zasiahol do jeho práva na spravodlivý súdny proces.

19. V zmysle § 428 CSP je dovolateľ povinný o. i. uviesť, z akých dôvodov dovolaním napadnuté rozhodnutie považuje za nesprávne a tento dovolací dôvod (resp. dôvody) vymedziť spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Uvedené je podstatné a smerodajné aj pre samotný dovolací súd, pretože ten je v súlade s dispozičnou zásadou viazaný uplatnenými dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), vrátane ich obsahového i rozsahového vymedzenia a z iných než dovolateľom uplatnených dôvodov napadnuté rozhodnutie preskúmať nemôže. Ak teda dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, tento nedostatok má za následok odmietnutie dovolania.

20. Požiadavka, aby dovolateľ v dovolaní uviedol, v čom vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania, je podľa citovaného procesného ustanovenia obligatórnou náležitosťou dovolania. V posudzovanom prípade síce dovolateľ v dovolaní úplne jednoznačne uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, ale v súlade s § 431 ods. 2 CSP nešpecifikoval, v čom konkrétne spočíva ním definovaná vada zmätočnosti konania predpokladaná v § 420 písm. f) CSP. Dovolateľ vo svojom dovolaní v tejto súvislosti neuviedol žiadne relevantné, resp. vecné argumenty, iba prezentuje nesúhlas a nespokojnosť s rozhodnutiami súdov. Ani z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) nie je možné vyvodiť, v čom konkrétnom, v ktorom adresnom procesnom postupe dovolateľ vidí porušenie svojho práva na spravodlivý proces. Žalovaný nenamietal faktické procesné chyby a nesprávnosti v procese prejednávania sporu (v procedúre jeho vedenia) zo strany prvoinštančného a odvolacieho súdu a nedefinuje ani procesné právo, ktoré mu malo byť nižšími súdmi odopreté. Výhrady dovolateľa sú zásadne len všeobecné, čím dovolateľ nevymedzil uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP

21. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania bez náležitého determinovania vyvodzoval aj z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP.

22. V súvislosti s dovolaním žalobcu podaným podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd uvádza, že okrem formálneho označenia ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP žalovaný, kvalifikovane zastúpený advokátom, v podanom dovolaní neformuloval právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorú mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Dovolateľ v rozsahu prípadného nesprávneho právneho posúdenia veci (iba) nesúhlasil s rozhodnutiami nižších súdov, v dovolaní v podstate predostrel novú právnu argumentáciu (namietal absolútnu neplatnosť zmluvy o budúcej kúpnej zmluve pre nemožnosť plnenia a rozpor s dobrými mravmi) a čiastočne prezentoval posudzovaný súdny spor cez prizmu ním opakovane prezentovaného dokazovania (bez väzby na nosné právne závery súdov)

i jeho hodnotenia a predostrel vlastné posúdenie vecí, podľa ktorého malo byť žalobe vyhovené. Ani pri vynaložení zvýšeného úsilia (§ 124 ods. 1 CSP) dovolací súd nevedel z takto podaného dovolania zistiť právnu otázku, ktorú dovolateľ namietal, a od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dané odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia vecí významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP.

23. Už len nad rámec, k procesným podmienkam v odvolacom konaní patrí aj to - v rámci zavedenej zásady koncentrácie konania - že odvolateľ je povinný v podanom odvolaní a v určitom obmedzenom čase - odvolacej lehote, uviesť údaje o tom, z akého dôvodu uvedeného v § 365 ods. 1 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie napáda. Dôvody, na základe ktorých sa rozhodnutie odvolaním napáda môže odvolateľ meniť, modifikovať a doplňovať, toto právo však môže využiť len do uplynutia lehoty na odvolanie. Uplynutím lehoty na odvolanie možnosť odvolateľa doplňovať dôvody odvolania zaniká. Odvolací súd je dôvodmi odvolania viazaný, čím sa obmedzuje preskúmacia právomoc odvolacieho súdu maximálne na dôvody vymedzené v odvolaní. Odvolací súd je viazaný dôvodmi uvedenými v odvolaní, ktoré boli uvedené v odvolacej lehote (§ 360 a § 362 CSP) a ktorých existencia sa v konaní súčasne aj preukázala. (primerane pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo 279/2010).

24. Dovolací súd v súvislosti s dovolaním žalovaného preto zdôrazňuje, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

25. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

26. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejماً), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

27. Porovnávajúc odvoláciu a dovoláciu argumentáciu žalovaného niet pochyb o tom, že dovolateľom aj keď nekvalifikovane namietané nesprávne právne posúdenie, žalovaný predostrel až v dovolaní, keďže jeho zásadné namietania z odvolania (pozri bod 22.) z kvantitatívneho a kvalitatívneho hľadiska nezodpovedajú tým z dovolania. Ak potom žalovaný dovolacie námietky, zakladajúce prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnil v odvolacom konaní, nemôže ich dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario).

28. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že argumentácia dovolateľa majúca presvedčiť o existencii dôvodu prípustnosti dovolania a tiež o naplnení dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP je nielen nedostatočná a v podanom dovolaní nevymedzená spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam §§ 431 až § 435 CSP ale aj nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania.

29. Na podklade dovolania trpiaceho uvedenými deficitmi preto nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum a neostávalo tak iné, než s takýmto podaním naložiť podľa § 447 písm. c), podľa ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (dovolanie podľa § 420 písm. b), c) a písm. f) CSP), a písm. f) CSP, podľa ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP).

30. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.